

Seat No. : _____

MC-101

March-2022

M.A., Sem.- I

403 : Sanskrit

(भाषाउपनिबन्धन, मेघदूतनियतांशः, छन्दः)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

सूचना : (1) विभाग-1मां अथा प्रश्नो सभान गुण धरावे छे.

All questions in Section-1 carry equal marks.

(2) विभाग-1मांथी कोर् पणु त्रणु प्रश्नना जवाअ लणो.

Write the answer to any three questions from Section-1.

(3) विभाग-2 मां प्रश्न 9 इरजुयात छे.

Question 9 in Section-2 is compulsory.

विभाग-1/Section-1

1. नीचेनामांथी गभे ते अे श्लोकनो दण्डान्वय आपी, अर्थ आपो :

14

(1) कश्चित्कान्ताविरहगुरुणा स्वाधिकारान्प्रमत्तः

शापेनास्तं गमितमहिमा वर्षभोग्येण भर्तुः ।

यक्षश्चक्र जनकतनया स्नानपुण्योदकेषु

स्निग्धच्छायातरूषु वसतिं रामगिर्याश्रमेषु ॥

(2) धूमज्योतिः सलिलमरूतां संनिपातः क्व मेधः

संदेशार्थाः क्वः पटुकरणैः प्राणिभिः प्रापणीयाः ।

इत्यौत्सुक्यादपरिगणयन्गुह्यकस्तं ययाचे ।

कामार्ता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु ॥

(3) तां चावश्यं दिवसगणनातत्परामेकपत्नी

मव्यापन्नामविहतगतिर्द्रक्ष्यसि भ्रातृजायम् ।

आशाबन्धः कुसुमसदृशं प्रायशो ह्यङ्गनानां

सद्यः पाति प्रणयि हृदयं विप्रयोगे रूणद्धि ॥

2. ઢાણ્ડાન્વયના સ્વરૂપ વિશે વિસ્તૃત નોંધ લખો. 14
3. નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે શ્લોકનો ખન્ડાન્વય આપી, અર્થ લખો : 14
- (1) તસ્મિન્નદ્રૌ કતિચિદ્બલાવિપ્રયુક્તઃ સ કામી
નીત્વા માસાન્કનકવલયભંશરિક્તપ્રકોષ્ઠઃ ।
આષાઢસ્ય પ્રથમદિવસે મેધમાશ્લિષ્ટસાનુ
વપ્રક્રીડાપરિણતગજપ્રક્ષણીયં દદર્શ ॥
- (2) જાતં વંશે ભુવનવિદિતે પુષ્કરાવર્તકાના
જાનામિ ત્વાં પ્રકૃતિપુરુષં કામરૂપં મઘોનઃ ।
તેનાર્થિત્વં ત્વયિ વિધિવશાદૂરબન્ધુર્ગતોઽહં
યાઞ્યા મેઘા વરમધિગુણે મોઘમે લબ્ધકામા ॥
- (3) મન્દં મન્દં નુદતિ પવનશ્ચાનુકૂલો યથા ત્વાં
વામશ્ચાયં નદતિ મધુરં ચાતકસ્તે સગન્ધઃ ।
ગર્ભાધાનલક્ષણપરિચયાન્નૂનમાબદ્ધમાલાઃ
સેવિષ્યન્તે નયનસુભગં યે ભવન્તં બલાકાઃ ॥
4. ખન્ડાન્વયનો અર્થ આપી, તેનું સ્વરૂપ સમજાવો. 14
5. ઉપરના પ્રશ્ન 1 માં આવતા શ્લોકોના કૃદન્ત અને તિડન્ત પદોને છૂટા પાડી તેમનો પરિચય આપો. 14
6. ઉપરના પ્રશ્ન 3 માં આવતા શ્લોકોના કૃદન્ત અને તિડન્ત પદોને છૂટા પાડી તેમનો પરિચય આપો. 14
7. નીચેના છન્દના લક્ષણ આપી, સોઢાહરણ સમજાવો : 14
- (1) વિયોગિની
(2) શાર્દૂલવિક્રીડિતઃ
(3) વસન્તતિલકા

8. નીચેના છન્દના લક્ષણ આપી, સોદાહરણ સમજાવો : 14
- (1) અનુષ્ટુપ:
  - (2) પૃથ્વી
  - (3) મન્દાક્રાન્તા

વિભાગ-2/Section-2

9. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (ગમે તે આઠ) 8
- (1) દણ્ડાન્વનયનો પ્રારંભ કયા કારકથી થાય છે ?
  - (2) રાજહંસો ક્યારે મેઘના સહચર થશે ?
  - (3) યક્ષે મેઘને પ્રથમવાર ક્યારે જોયો ?
  - (4) 'પર્વત' ના ત્રણ સમાનાર્થી શબ્દો આપો.
  - (5) દદર્શ રૂપ ઓળખાવો.
  - (6) શ્રુત્વા રૂપનો પરિચય આપો.
  - (7) સેવિષ્યન્તે રૂપ ઓળખાવો.
  - (8) સ્વધરા છન્દમાં કેટલા અક્ષરો હોય છે ?
  - (9) હરિણિ છન્દનું ગણબંધરણ શું છે ?
  - (10) વિયોગિની માં કેટલા અક્ષરો હોય છે ?
  - (11) આર્યા નું લક્ષણ આપો.
-

